

JAARVERSLAG
2010

VZW De Overstap – Den Overstap
Samberstraat 44
2060 Antwerpen
03 380 06 20

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	2
INLEIDING	4
1. CIJFERGEGEVENS	5
1.1. Aanmeldingen	5
1.2. Bezettingscijfers	7
1.3. Gepleegde feiten	9
1.4. Leeftijden jongeren	11
1.5. Ontvluchtingen	11
1.6. Terugval in begeleidingsproces	12
1.7. Afronding van de dossiers	12
2. VOORUITZICHTEN 2011	14
BESLUIT	15

TABELLEN EN GRAFIEKEN

Tabel 1:	Aanmeldingen	5
Tabel 2:	Redenen weigering	6
Tabel 3:	Bezetting Interne Leefgroep	7
Tabel 4:	Bezetting Reïntegratie Leefgroep	8
Tabel 5:	Bezetting Ambulante begeleiding	8
Tabel 6:	Reden plaatsing	9
Tabel 7:	Voorgaande feiten of eerste feit	10
Tabel 9:	Voorgaande feiten	10
Tabel 9:	Leeftijd	11
Tabel 10:	Ontvluchtingen	11
Tabel 11:	Gevolg na ontvluchting	12
Tabel 12:	Manier van afronden	13

INLEIDING

Den Overstap, voorheen 'De Proeftuin', is een afdeling van De Overstap vzw. De Overstap vzw werd in het jaar 2001 opgericht.

Het ontstaan van de vzw kaderde in de strategie van de stad Antwerpen om het fenomeen van 'overlastjongeren' aan te pakken.

De Overstap startte met een kortdurende opvang en begeleiding van MOF-jongens. Men begon met de bouw van een gebouw dat speciaal werd ontworpen voor deze doelgroep. In afwachting van deze nieuwbouw kon de werking reeds van start gaan vanuit Zoersel.

In 2004 verhuisden we naar het afgewerkte gebouw in de Samberstraat, Antwerpen-Noord. In samenspraak met het kabinet van het ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin werd in 2006 de werking van De Overstap veranderd. In het kader van het Globaal Plan werd De Overstap omgevormd naar de 'Proeftuin' voor jongens.

Den Overstap biedt aan jongens tussen de leeftijd van 14 en 18 jaar afkomstig uit het gerechtelijk arrondissement Antwerpen een 6 maanden durende begeleiding aan. De begeleiding door Den Overstap is een door de Jeugdrechter opgelegde maatregel voor jongens die reeds in het verleden een ambulante begeleiding of een alternatieve maatregel opgelegd kregen. Hiernaast zijn ook jongens die voor de eerste maal een ernstig feit plegen, maar omwille van de ernst hiervan niet in aanmerking komen voor een ambulante begeleiding of een alternatieve maatregel deel van de beoogde doelgroep.

2010 was het jaar waarin we het personeel opleidden in de methode van Intesieve Pedagogische Thuishulp.

Naast de opleiding werd er gewerkt aan het praktisch uitwerken van de methodiek in de werking.

Samen met de voorgaande opleiding rond het Contextueel werken, vormen deze 2 methoden een kapstok waaraan de gezinsbegeleiding werd opgehangen.

1. CIJFERGEGEVENS

1.1. Aanmeldingen

In 2010 werden in totaal 131 aanmeldingen gedaan van jongeren, waarvoor de consulent en de Jeugdrechter een begeleiding door Den Overstap wensten. Dit cijfer ligt hoger dan in 2009 waar we in totaal 117 aanvragen kregen.

Opvallend is dat, naast een maximale bezetting op de interne leefgroep, het niet behoren tot onze doelgroep de meest voorkomende reden is waarom niet kan ingaan worden op een begeleidingsvraag. We kunnen hieruit afleiden dat onze opnamecriteria onvoldoende gekend zijn bij onze doorverwijzers. Dit wordt een belangrijk actiepunt voor het jaar 2011.

Op 1 januari 2010 waren er 17 jongeren in begeleiding. Zeven jongeren verbleven op de interne leefgroep, vijf op de reïntegratie leefgroep, vier jongeren werden ambulantly begeleid en één jongere verbleef in GBJ De Kempen, campus De hutten voor een 14 daagse time out.

Tabel 1: Aanmeldingen

AANMELDINGEN	N	%
Aanmeldingen die tot opname leidden	46	35,11%
Aanmeldingen die niet tot opname leidden	85	64,89%
TOTAAL	131	100%

In 2010 werden 46 nieuwe dossiers opgestart; begin 2010 liepen er nog 17 begeleidingen die in 2009 werden opgestart.

Op de aanmeldingen die effectief gedaan werden, kon in 35,11% van de gevallen een positief antwoord gegeven worden. Voor de overige 64,89% werd geen begeleiding opgestart omwille van diverse redenen.

Tabel 2 geeft een overzicht van de redenen van weigering. In 43,52% van de aanmeldingen kon geen begeleiding opgestart worden omwille van een gebrek aan plaats. Een opmerkelijke stijging vinden we onder het aantal jongeren waarvoor geen begeleiding kon opgestart worden omwille van het feit dat de aard van de gepleegde feiten (d.i. delictsoort, zwaarte van de feiten, delictgeschiedenis, ...) niet voldoet aan onze opnamecriteria, namelijk een eerste zwaar feit of een recidive na een herstelgerichte maatregel. Het betreft hier in bijna 1/3 van de aanmeldingen. In totaal konden voor 48,25% van de aangemelde jongeren geen begeleiding opgestart worden omdat ze niet op de één of andere manier aan onze opnamecriteria voldeden. Hiermee wordt dit in het totaal de belangrijkste reden waarom er niet tot opname kon overgegaan worden.

Tabel 2: Redenen weigering

REDEN	N	%
Geen plaats	37	43,52%
Leeftijd	6	7,06%
Omschrijving feiten	26	30,59%
Psychiatrische problematiek	1	1,18%
Drugproblematiek	0	0%
Reeds begeleid door de Overstap	0	0%
Asielprocedure	0	0%
Andere oriëntatie door jeugdrechter	7	8,24%
Te lang na de feiten	4	4,71%
Jongere kan niet terug naar huis	3	3,53%
Problematische Opvoedingssituatie	1	1,18%
TOTAAL	85	100%

Binnen het specifiek profiel van Den Overstap is het belangrijk om de juiste jongeren op te nemen. De werking is immers specifiek ontwikkeld voor een bepaald doelpubliek en de ervaring leert ook dat de manier van begeleiden alleen voor deze jongeren werkt. Dit maakt dat sommige jongeren die een begeleiding nodig hebben, geweigerd worden terwijl er wel een open plaats is, omdat ze niet binnen het profiel passen.

Langs de andere kant is het ook zo dat een plaats soms een aantal dagen open staat, voor een jongere die wel binnen het concept past, toch aangemeld wordt. Dit kan voor een deel voorkomen worden door de volgende twee maatregelen.

Om de aanmeldingen vlot te laten verlopen en de juiste jongeren in Den Overstap binnen te krijgen, op momenten dat we open plaatsen hebben, is het noodzakelijk om de verwijzers blijvend voor te lichten over de taak van Den Overstap en de jongeren die specifiek binnen onze begeleidingsopdracht vallen.

Een tweede maatregel is de gemeenschapsinstellingen eveneens op regelmatige basis te informeren over de werking van Den Overstap, zodat zij, ondersteunend naar de consulent, mee kunnen opvolgen of jongeren die aan hen zijn toevertrouwd zouden kunnen geheroriënteerd worden naar Den Overstap. Dit maakt een vlotte doorstroming – waarvan een deel van het doelpubliek afhankelijk is - mogelijk.

1.2. Bezettingscijfers

De interne leefgroep ontvangt jongeren vanuit de Jeugdrechtbank voor een periode van minimaal een maand. Indien de jongeren zich niet houden aan de afspraken van de voorziening, hun begeleiding niet correct opnemen of ze hun specifieke doelstellingen voort de interne periode niet behaald hebben, kunnen ze verlengd worden in de interne leefgroep. In gevallen van zware fysieke agressie naar begeleiding of andere jongeren en bij fuge kunnen de jongeren ook een time-out krijgen in de gemeenschapsinstelling voor twee weken, waarna ze hun resterende tijd in de interne leefgroep verder zetten. Jongeren die zich niet houden aan de afspraken in de reïntegratie leefgroep of in de ambulante begeleiding kunnen ook terug in de interne leefgroep opgenomen worden. Al deze maatregelen maken dat jongeren vaak langer dan een maand in de interne leefgroep verblijven. Om dit op te vangen is een terugvalbed voorzien in de interne leefgroep. Dit is echter soms niet voldoende en wordt een open bed tijdelijk ingenomen door de jongere om de begeleiding van de jongere te vrijwaren en te voorkomen dat gezocht moet worden naar een externe oplossing.

Uit de cijfers kunnen we afleiden dat de gemiddelde jaarbezetting 83,36% bedraagt. In vergelijking met 2009 betekent dit een daling van 16,28%. Wanneer we deze gegevens echter nominaal bekijken zien we dat we exact evenveel nieuwe dossiers hebben opgestart; namelijk 46.

Een mogelijke verklaring in deze lagere bezetting kan deels verklaard worden door een betere interne afstemming naar dossierbelasting. Met het Agentschap Jongerenwelzijn werd overeengekomen dat Den Overstap zich jaarlijks engageert om 40 dossiers per jaar op te starten (64 voorheen). Dit om nog meer aanklampend, meer intensief en een meer diepgaande begeleiding aan onze klanten te kunnen aanbieden.

Tabel 3: bezetting Interne Leefgroep

MAAND	%
Januari	88,17%
Februari	80,95%
Maart	94,62%
April	91,11%
Mei	82,26%
Juni	90%
Juli	94,09%
Augustus	66,67%
September	107,22%

Oktober	73,12%
November	63,33%
December	68,82%
Totaal	83,36%

De bezetting in de reïntegratieleefgroep heeft een gemiddelde van 87,63%. Dit betekent dan weer 7,55% meer in vergelijking met vorig jaar.

Tabel 4: Bezetting Reïntegratie Leefgroep

MAAND	%
Januari	95,16%
Februari	100,60%
Maart	97,31%
April	98,89%
Mei	101,08%
Juni	70%
Juli	86,56%
Augustus	98,92%
September	95%
Oktober	93,55%
November	51,11%
December	63,44%
TOTAAL	87,63%

De gemiddelde bezettingsgraad van ambulante begeleiding bedraagt 43,23%. Dit gemiddelde ligt bijna 6% (5,98%) hoger dan het jaar voorheen. De verklaring ligt in het feit dat ten gevolge van de dalende dossierlast begeleiders meer intens hun dossier kunnen opvolgen, hetgeen op zijn beurt met zich meebrengt dat meer jongeren beter doorstromen naar het ambulante gedeelte en dat er zich daar minder terugvallen voordoen.

Tabel 5: Bezetting Ambulante begeleiding

MAAND	%
Januari	32,08%
Februari	44,84%
Maart	29,57%
April	49,63%

Mei	49,82%
Juni	58,52%
Juli	46,95%
Augustus	44,80%
September	35,19%
Oktober	43,01%
November	44,26%
December	40,14%
TOTAAL	43,23%

In totaal gaat het om een bezettingsgraad van 57,63 %, hetgeen haast exact dezelfde bedraagt dan deze van 2009. Redenen voor dit lage cijfer liggen bij de voornoemde reden en de soms moeilijke doorstroming van sommige dossiers in de volledige begeleiding.

1.3. Gepleegde feiten

De jongeren die toevertrouwd worden in de Overstap hebben allemaal een zwaar feit gepleegd voor ze opgenomen worden in de voorziening. Onderstaande tabel geeft een overzicht van deze feiten.

Tabel 6: Redenen plaatsing

GEPLEEGDE FEITEN	AANTAL
Aanranding	1
Afpersing	5
afpersing in bende met wapenvertoon, opzettelijke slagen met voorbedachtheid en racistisch oogmerk	3
Bedreiging en afpersing in bende	6
Bezit verdovende middelen	2
Carjacking	1
Dealen van drugs	9
Gewapende overval	5
Inbraak, poging tot diefstal	4
Intrafamiliaal geweld	1
Mededaderschap diefstal	9
Mededaderschap diefstal met geweld, bedreiging in bende bij nacht.	6
Mededaderschap opzettelijke slagen en verwondingen	1
Opzettelijke slagen en verwondingen	8

Overtreden huisarrest	2
TOTAAL	63

De meeste jongeren in Den Overstap staan ook reeds bekend bij de Jeugdrechter omwille van voorgaande feiten. De volgende tabel geeft een vergelijking van de jongeren met voorgaande feiten en de jongeren die hun eerste feit pleegden en daarvoor in de Overstap geplaatst werden.

Tabel 7: Voorgaande feiten of eerste feit

	AANTAL	%
Geen voorgaande feiten bekend bij verwijzers	10	15,87%
Voorgaande feiten bekend bij verwijzers	53	84,13%
TOTAAL	63	100%

De 53 jongeren die reeds voorgaande feiten pleegden, zijn jongeren die reeds zware feiten pleegden voor hun laatste feit. Onderstaande tabel geeft een overzicht van al de feiten die de jongeren pleegden voor hun plaatsing. Zoals je in onderstaande tabel uit het totale cijfer kan afleiden pleegden sommigen onder hen reeds meerdere feiten.

Tabel 8: Voorgaande feiten

VOORGAANDE FEITEN	AANTAL
Diefstal	25
Afpersing	5
Dealen	6
Diefstal met geweld	17
Mededaderschap bij overval	4
Medeplichtig aan diefstal	9
Overval	5
Slagen en verwondingen	12
Vandalisme	4
TOTAAL	87

1.4. Leeftijd jongeren

De jongeren die door de Overstap begeleid worden hebben een gemiddelde leeftijd van 16,43 jaar. In vergelijking met vorige jaren houdt dit een lichte stijging in. Onderstaande tabel laat ook duidelijk zien dat de meeste jongeren 17 jaar zijn.

Tabel 9: Leeftijd

LEEFTIJD	AANTAL	%
14	5	7,94%
15	10	15,87%
16	12	19,05%
17	25	39,68%
18	11	17,46%
TOTAAL	63	100%

1.5. Ontvluchtingen

Tabel 10: Ontvluchtingen

MAAND	AANTAL
Januari	1
Februari	2
Maart	0
April	3
Mei	1
Juni	1
Juli	1
Augustus	1
September	0
Oktober	4
November	1
December	3
TOTAAL	18

In het werkjaar 2010 kende Den Overstap in totaal 18 ontvluchtingen.

Tabel 11: Gevolg na ontvluchting

GEVOLG	AANTAL
Niet terug gekeerd en na 10 dagen afgerond	6
Geheroriënteerd binnen 10 dagen	4
Begeleiding verder gezet in Overstap	8
TOTAAL	18

1.6. Terugval in begeleidingsproces

De begeleiding van Den Overstap kenmerkt zich door de mogelijkheid om terug te vallen binnen het opbouwend begeleidingsproces. Concreet wil dit zeggen dat jongeren starten in de interne leefgroep, waar ze continu verblijven, daarna overgaan naar de reïntegratieleefgroep van waaruit ze naar school of hun werk gaan en op weekeind gaan en daarna de ambulante begeleiding van 4 maanden waarbij de jongeren terug thuis wonen.

Als er zaken fout lopen kan een jongere altijd terugvallen in een vorige fase, om zo duidelijk te maken aan de jongeren dat ze iets fout doen en dat daar direct gevolgen aan gegeven worden. Daarnaast heeft Den Overstap eveneens de mogelijkheid om een time-out te voorzien in de gemeenschapsinstelling De Kempen te Mol. Hierbij wordt rekening gehouden met wat de jongere fout gedaan heeft en slechts in grote noodzakelijkheid wordt op die mogelijkheid beroep gedaan. Het time-out bed wordt alleen in laatste instantie gebruikt, omdat de afspraak met de gemeenschapsinstellingen is dat telkens maar voor één jongere tegelijk beroep kan gedaan worden op deze mogelijkheid.

De time-out in de gemeenschapsinstelling wordt door Den Overstap inhoudelijk ingevuld met gemiddeld op de 14 dagen time-out, drie gesprekken tussen de jongere en zijn trajectbegeleider en opdrachten die de jongeren moeten maken tijdens hun verblijf in de gemeenschapsinstelling.

De overige terugvallen verlopen binnen het systeem van Den Overstap en worden intern ingevuld. Per jongere wordt bekeken wat fout gelopen is, waarvoor de jongere specifieke opdrachten krijgt die hij tijdens de terugval moet maken. Daarnaast volgt hij ook gewoon het programma van de leefgroep waarin hij opgenomen is.

1.7. Afronding van dossiers

In 2010 werden in totaal 48 dossiers opgestart. Van deze dossiers lopen er in 2011 nog 16. Deze dossiers zullen in de loop van 2011 afgerond worden, waardoor nu nog geen gegevens bekend zijn over de manier van afronden. Van de overige 48 dossiers kan het volgende gezegd worden.

Voor 62,5% van de dossiers kon men een positief verslag schrijven naar de Jeugdrechter over de inzet van de jongere in zijn begeleiding en het bereiken van de doelstellingen die binnen de begeleiding voorop gesteld waren.

De negatieve afrondingen kenden verschillende oorzaken, waarbij agressie en ontvluchting de hoofdmoot vormen.

Tabel 12: manier van afronden van de 48 opgestarte dossiers in 2010

OMSCHRIJVING	AANTAL	PROCENTUEEL
POSITIEF	30	62,5%
NEGATIEF	18	37,5%
TOTAAL	48	100%
NOG IN BEGELEIDING	18	

2. VOORUITZICHTEN 2011

In 2010 werden er enkele onderzoeken uitgevoerd in Den Overstap, deze zullen hun afronding kennen in 2011.

Het eerste onderzoek gaat over een effectiviteitsstudie rond Equip.

De universiteit van Utrecht voert in Nederland en de Verenigde Staten een onderzoek naar de verandering in denkpatronen van jongeren die Equip volgden. Aangezien Den Overstap, als enige Vlaamse voorziening, op zo'n intense manier met Equip werkt, werden we hier ook in betrokken.

Tegen het eind van dit jaar zullen de resultaten duidelijk worden.

Een tweede onderzoek wordt gevoerd door een doctoraatsstudent vanuit de Universiteit Gent.

Het onderzoek richt zich naar jongeren met een persoonlijkheidsprobleem dat neigt naar psychopathie.

In september zal dit onderzoek worden afgerond.

Besluit

In 2010 ging onze aandacht naar een verder intensifiëren van onze begeleidingen. Dit uitte zich op 2 vlakken.

Door minder dossierlast, konden we meer en intensiever elke jongere individueel begeleiden.

De opleiding in de Intensieve Pedagogische Thuisbegeleiding werd door iedereen gevolgd, zodat er op het vlak van gezinsbegeleiding meer gericht kon gewerkt worden.

Naast de problemen die we bij een meerderheid van onze jongens aanpakken, zoals school, vrijetijdsbesteding en thuissituatie, is het voor de begeleiders steeds nodig om elk dossier en elke situatie op een unieke manier aan te pakken.

Niet elk gezin heeft dezelfde noden en hulpvragen, niet elke jongere is even bereidwillig tot medewerking.

Op het vlak van de thuisbegeleiding, zorgt dit dus voor een aanpak die afgestemd is op de behoefte en de vraag van de jongere en zijn gezin.